

BESLUT

2019-11-25

Dnr: 19/00810

SAKEN

Rapport, SVT1, 2019-03-08, kl. 19.30 och *Aktuellt*, SVT2, 2019-03-08, inslag om en debattartikel av Kristdemokraternas partiledare; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Inslagen i *Rapport* och *Aktuellt* var i stort sett likalydande. I inslaget i *Rapport* sades följande.

(Programledare) – Kristdemokraternas partiledare [personnamn] har skrivit i en debattartikel att tjejer i Uppsala trakasseras av unga nyanlända män. Enligt [personnamn] ska det ha gått så långt att Uppsala kommuns ungdomsjour uppmanat flickor att inte röra sig ensamma på stan. Debattartikeln har väckt starka reaktioner, men Socialförvaltningen i Uppsala förnekar att man gått ut och varnat flickor.

Därefter följde en intervju med en avdelningschef på Socialförvaltningen i Uppsala. Följande sades.

(Avdelningschef) – Jag tycker det var lite synd att hon har uttalat sig om att vi skulle ha uppmanat flickor att inte kunna röra sig på stan dagtid själva. (Reporter) – Är det någonting ni har gjort? (Avdelningschef) – Nej, det har vi inte gjort, och den bilden stämmer inte av tryggheten på stan, utan det är fullt tryggt för flickor att röra sig på stan dagtid. (Reporter) – Varför tror du att hon säger så? (Avdelningschef) – Jag vet inte om hon har fått fel fakta på nåt sätt, faktaunderlag.

ANMÄLNINGARNA

En anmälare har anmält inslaget i *Rapport*. Inslaget i *Aktuellt* är bland annat anmält av Kristdemokraternas (KD) partiledarstab. Anmälarna anför sammanfattningsvis följande.

I programmet anklagades KD och partiordförande för att ha ljugit om att Uppsalas ungdomsjour rekommenderat unga flickor att inte röra sig ute ensamman och om att en stor del av problemet orsakas av gäng av nyanlända unga män som ofredar kvinnor. En chef på Uppsalas socialtjänst förnekade det som partiledaren hävdade. Inga frågor ställdes om vad ungdomsjouren faktiskt hade sagt, men i Upsala Nya tidning (UNT) den 27 januari 2019 sa ungdomsjourens chef följande.

Vi brukar uppmana tjejer som känner sig otrygga att fundera på vad de behöver göra för att känna sig tryggare, till exempel att inte gå själva, att se till att de blir hämtade och annat som gör att de kan minska känslan av otrygghet.

På UNT:s följdfråga om tjejer borde undvika att gå ensamman även dagtid svarade hon ”I alla fall om man inte känner sig trygg”. Programbolaget frågade inte någon representant för Uppsala kommun om detta. Ingen kristdemokrat fick heller försvara partiets ståndpunkt i inslaget. I en mejlväxling dagen efter med *Aktuellt*s redaktör framgick att redaktionen inte ens bemödat sig om att ta fram det uttalande som partiordförandes påstående var baserat på.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Inslagen handlade om att KD:s partiledare i en debattartikel i Aftonbladet skrivit att Uppsala ungdomsjour hade uppmanat unga tjejer att inte röra sig ensamman på stan dagtid. I artikeln skrev partiledaren bland annat följande.

Men framförallt måste frågan om kvinnors otrygghet hanteras – och den är akut. I min egen hemstad Uppsala känner sig fyra av fem gymnasietjejer rädda ute på stan. Rädslan beror i hög grad på trakasserier från kringströvande grupper av unga män, ofta nyanlända från delar av världen där kvinnor inte förväntas röra sig fritt.

Situationen har förvärrats så mycket och så snabbt att kommunens ungdomsjour har tvingats uppmana flickor att inte röra sig ute ensamman, ens på dagen. Det innebär att kvinnans människovärde underordnas mannens. Hon ska stanna hemma eller eskorteras, för att han inte kan hantera sina drifter. Jag vill inte, kan inte och kommer inte att acceptera det. Jag kommer inte heller att tåla om det.

Frågan om flickors trygghet på stan hade tagits upp i en artikelserie i UNT. I en av artiklarna uttalade sig Ungdomsjourens verksamhetschef. Hon sa följande.

(Ungdomsjourens verksamhetschef) – I city finns otrygga miljöer där det sker narkotikaförsäljning och lätt blir konflikter. Vi brukar uppmana tjejer som känner sig otrygga att fundera på vad de behöver göra för att känna sig tryggare, till exempel att inte gå själva, att se till att de blir hämtade och annat som gör att de kan minska känslan av otrygghet. (UNT) – Unga tjejer bör alltså inte gå ensamman på stan heller på

dagen? (Ungdomsjourens verksamhetschef) – I alla fall inte om man känner sig otrygg. Det finns även många pojkar som är rädda för att bli rånade eller utsatta sexuellt. Hur stor risken är för att faktiskt bli utsatt är något jag inte kan svara på, men upplever man otrygghet så gör man ju.

Innehållet i artikelserien väckte stor uppmärksamhet och var en nyhet som berörde många. Tillsammans med uttalandet från KD:s partiledare i debattartikeln i Aftonbladet fanns det ett stort allmänintresse att ta reda på huruvida det är farligt eller ej för tjejer att röra sig ute dagtid i en av Sveriges största städer. Mot bakgrund av det ville *Rapport* ta reda på hur det förhöll sig och om det fanns en uppmaning från ungdomsjouren i Uppsala att tjejer inte skulle gå ensamma på stan och tog därför kontakt med högste ansvarige chef för dessa frågor på Socialförvaltningen i Uppsala. Avdelningschefen för barn och ungdomsinsatser, där enheten Uppsala ungdomsjour ingår, menade att bilden som partiledaren förmedlade inte stämde. Även ungdomsjourens verksamhetschef menade i ett uttalande i Aftonbladet att Socialförvaltningen inte hade uppmanat flickor att inte gå ut ensamma.

Sammantaget menar SVT att redaktionen hade belägg för att Socialförvaltningen i Uppsala menade att partiledaren hade missuppfattat intentionen i uttalandet i UNT:s artikelserie. I debattartikeln uttalade sig partiledaren i egenskap av den högste företrädaren för ett parti och det är rimligt att det kan bemötas av berörd part, i det här fallet Socialförvaltningen, utan att söka ytterligare kommentar från partiledaren.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

KD:s partiledarstab har i huvudsak anfört följande.

SVT gör i sitt yttrande gällande att de sökte ta reda på om det är farligt för tjejer att vara ute ensamma. Det stämmer inte, i vart fall har den frågan inte ställts till någon i reportaget utan synes vara en efterhandskonstruktion. SVT har inte sökt eller intervjuat de som kan antas veta mest om eventuella faror, nämligen polisen. Expressen gjorde däremot det, varpå polisföreträdare bekräftade partiledarens påstående.

SVT skriver i sitt yttrande att det var uttalandet från partiledaren i kombination med UNT:s artikelserie som motiverade reportaget. Men bolaget nämnde inte UNT i reportaget. Hade programbolaget kontaktat KD för att få påståendena bekräftade så hade anmälaren naturligtvis berättat om både UNT och om samtalen med polisföreträdare i Uppsala. Eftersom bolaget aldrig kontaktade anmälaren, utan byggde hela reportaget på ett uttalande från Uppsalas socialförvaltning, framkom aldrig detta. Inte heller ställde SVT det nya uttalandet mot vad samma förvaltningsrepresentant tidigare hade sagt till UNT: ”att de visst har gett unga flickor rådet att ha sällskap och inte vara ute ensamma”.

SVT skriver att de slagit fast att Socialförvaltningen i Uppsala förnekade partiledarens påstående. Men tidigare i samma utlåtande heter det att de ville undersöka om det är farligt för unga flickor att vara ute själva i Uppsala. SVT växlar alltså mellan olika beskrivningar av det egna reportagets syfte. Att undersöka säkerheten för unga flickor i Uppsala, och att undersöka vad Socialförvaltningen anser om partiledaren är helt olika saker.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

SVT har anfört följande.

Inslaget gjorde inte anspråk på att kartlägga situationen i Uppsala utan redaktionen ville ta reda på om den bild som partiledaren förmedlade i sin debattartikel stämde. I inslaget medverkade ansvarig chef på Socialförvaltningen i Uppsala som sa till SVT att det inte hade gjorts någon sådan uppmaning. I yttrandet hade syftet för inslaget kunnat formuleras tydligare, den formulering som användes för att visa på allmänintresset av frågan kunde tolkas så att inslaget också ville kartlägga situationen med säkerheten.

I yttrandet redovisade SVT att UNT:s artiklar hade använts som research-underlag. SVT redovisar inte alltid allt underlag i sina inslag, men dokumenterar sin research som kan redovisas vid behov. Eftersom SVT i det här fallet hade en egen intervju med Socialtjänsten angavs ingen källa, vilket görs i de fall när SVT citerar annan media. Eftersom uttalandet i debattartikeln som inslaget handlade om, skulle ha kommit från Socialförvaltningen var det ansvarig chef på förvaltningen, och inte polisen som intervjuades. Det måste också kunna anses att Socialförvaltningen där Uppsala ungdomsjour ingår har god kunskap om situationen vad gäller säkerhet för ungdomar på stan.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt

nämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslagen handlade om att partiledaren för KD i en debattartikel skrivit att tjejer i Uppsala trakasseras av unga nyanlända män och att det gått så långt att ungdomsjouren uppmanat flickor att inte röra sig ensamma på stan, men att Socialförvaltningen i Uppsala därefter förnekat att den gått ut med en sådan uppmaning. Anmälaren har anfört att partiledaren eller KD borde ha fått bemöta kritiken i inslagen och förklara var påståendet i debattartikeln var hämtat ifrån. Inslagen kunde enligt anmälaren ge tittarna uppfattningen att partiledaren inte hade stöd för sitt påstående. Enligt granskningsnämnden får dock politiska partier och deras partiledare godta relativt långtgående kritik innan det kan krävas att partierna eller partiledaren i fråga måste ges tillfälle att bemöta kritiken. Inslagen strider därför inte mot kravet på opartiskhet. Det förhållandet att det inte framkom i inslagen var påståendet i debattartikeln var hämtat ifrån innebär inte heller att inslagen strider mot kravet på saklighet.

Nämnden anser inte att de övriga invändningar som anmälarna fört fram medför att inslagen strider mot de bestämmelser som gäller för programverksamheten.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson (skiljaktig), Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt (skiljaktig) och Pia Rehnquist (skiljaktig) efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Rasmus Gedda

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna Ulrika Hansson, Gunnar Springfeldt och Pia Rehnquist är skiljaktiga. De anser att inslagen strider mot kravet på saklighet och att bedömningen i den delen borde ha följande lydelse.

Enligt granskningsnämnden borde det ha framgått i inslagen var partiledarens påstående i debattartikeln var hämtat ifrån. Av handlingarna i ärendet framgår det att påståendet hade sin grund i att ungdomsjouren i en artikel i UNT hade uttalat sig om att de brukar uppmana tjejer som känner sig otrygga att fundera på vad de behöver göra för att känna sig tryggare, till exempel att inte gå själva. Det förhållandet att detta inte redovisades innebär enligt nämnden att inslagen strider mot kravet på saklighet.

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.